Kirjallinen kysymys KK 160/2020 vp

Jussi Saramo vas

Kirjallinen kysymys ihmiskaupan uhrien auttamisesta ja alipalkkauksen kriminalisoinnista

Eduskunnan puhemiehelle

Suomessa on ilmennyt vakava nepalilaisten ravintoloiden ympärille keskittynyt ihmiskauppavyyhti, ja on perusteltua olettaa, että ongelma on paljon nepalilaisia ravintoloita laajempi. Ihmiskauppa tarkoittaa, että tekijä ottaa uhrin määräysvaltaansa käyttämällä hyväkseen tämän haavoittuvaa asemaa.

Helsingin Sanomien tietoonsa hankkimissa lukuisissa tapauksissa työperäinen hyväksikäyttö on edennyt niin, että uhrit on houkuteltu ulkomailta Suomeen töihin katteettomilla lupauksilla ja heiltä on vaadittu työllistymisen vastineeksi huomattavan suuri kertaluonteinen maksu, minkä vuoksi uhri on velkaantunut työnantajalle ja hänet on pakotettu työskentelemään alipalkattuna ja laittoman pitkiä päiviä lomitta ja myös sairaana.

Selkeästi lainvastaisissa tapauksissa ihmiskaupan uhrien kynnys ottaa yhteyttä viranomaisiin on erittäin korkea, sillä Suomen lainsäädäntö ei tällä hetkellä suojaa työssä olevaa ihmiskaupan uhria. Työperusteinen oleskelulupa on sidottu työpaikkaan, jota ilman joutuu poistumaan maasta. Ulkomaalaislaki taas linjaa, että mikäli työehdot ovat olleet lain ja työehtosopimusten vastaiset, edellytykset työntekijän oleskeluluvalle eivät täyty. Tällöin syntyy tilanteita, joissa maasta poistettava ihmiskaupan uhri kärsii lain rikkomisen seuraukset työnantajan sijaan.

Nepalilaisissa ravintoloissa työskentelevät ihmiskaupan uhrit kärsivät sietämättömiä työoloja oman tai perheensä maasta karkottamisen ja Nepalissa heihin kohdistuvan väkivallan uhan vuoksi. Ainakin kaksi Suomen nepalilaisten ravintoloiden kokeista on päätynyt viime vuosina itsemurhaan.

Järkyttävään ihmisten hyväksikäyttöön täytyy puuttua välittömästi kaikin käytettävissä olevin keinoin ja ihmisoikeuksia polkevat työnantajat pantava vastuuseen teoistaan. Hallitus on laatimassa ihmiskaupan vastaista toimintaohjelmaa ja tarkastelemassa ihmiskaupan uhrien kannalta merkittävää perheenyhdistämisen toimeentuloedellytystä, ja poliisiin ollaan perustamassa ihmiskauppaan erikoistunut ryhmä. Eduskunta on myös ponnella edellyttänyt hallitusta korjaamaan oleskelulupien aiheuttamia ongelmia ihmiskaupan uhreille.

Ihmiskauppaan on mahdollista puuttua myös rikoslakia korjaamalla. Vasemmistoliitto on tehnyt kansanedustaja Jari Myllykosken esityksestä lakialoitteet vuosina 2016 ja 2020 alipalkkauksen kriminalisoimiseksi.

Valmis
5.0

Kirjallinen kysymys KK 160/2020 vp

Työntekijöiden palkkaehdoista määrätään Suomessa pääasiassa normaalisitovien tai yleissitovien työehtosopimusten kautta. Mikäli työsuhteessa ei tule sovellettavaksi normaalisitovaa tai yleissitovaa työehtosopimusta, noudatetaan työsopimuslain 2 luvun 10 §:n mukaista määräystä, jonka mukaan työntekijälle on maksettava "tavanomainen ja kohtuullinen palkka". Alipalkkauksella tarkoitetaan edellä mainittujen työehtosopimusten määräyksiä alempien palkkojen maksamista tai sairausajan palkan tai työntekijälle kuuluvien palkanlisien maksamatta jättämistä. Tällä hetkellä alipalkkauksen kiinnijäämisriski on pieni ja rikosseuraamukset olemattomat, mikä mahdollistaa erityisesti Suomen järjestelmää tuntemattomien ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäytön ja ihmiskaupan.

Myös ravintolatoimintaan kohdistuva viranomaisvalvonta on tällä hetkellä ilmeisen puutteellista. Helsingin Sanomien haastattelemat nepalilaiset kokit kertovat, ettei ravintoloihin ole tehty valvontaiskuja eikä poliisi ole ollut yhteydessä heihin viime vuonna HS:n tekemiin paljastuksiin liittyen. Rikostutkinnan kohteena olevat ravintoloitsijat tuovat maahan tälläkin hetkellä lisää kokkeja kenenkään häiritsemättä. Työperäisten hyväksikäyttötapausten rikostutkinnat kestävät tällä hetkellä vuosia, minä aikana uhrit työskentelevät sietämättömissä oloissa ja tekijöillä on aikaa tuhota todisteet.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus edistää alipalkkauksen kriminalisointia ja millä aikataululla ja

mihin välittömiin toimiin hallitus ryhtyy tälläkin hetkellä työperäisestä hyväksikäytöstä kärsivien ravintolatyöntekijöiden auttamiseksi ja valvonnan tehostamiseksi?

Helsingissä 11.3.2020

Jussi Saramo vas